

Notitie

Referentienummer

Datum
2 juli 2013Kenmerk
321561Betreft
definitieve waterparagraaf Inrichtingsplan Bonnerklap**1 Inleiding**

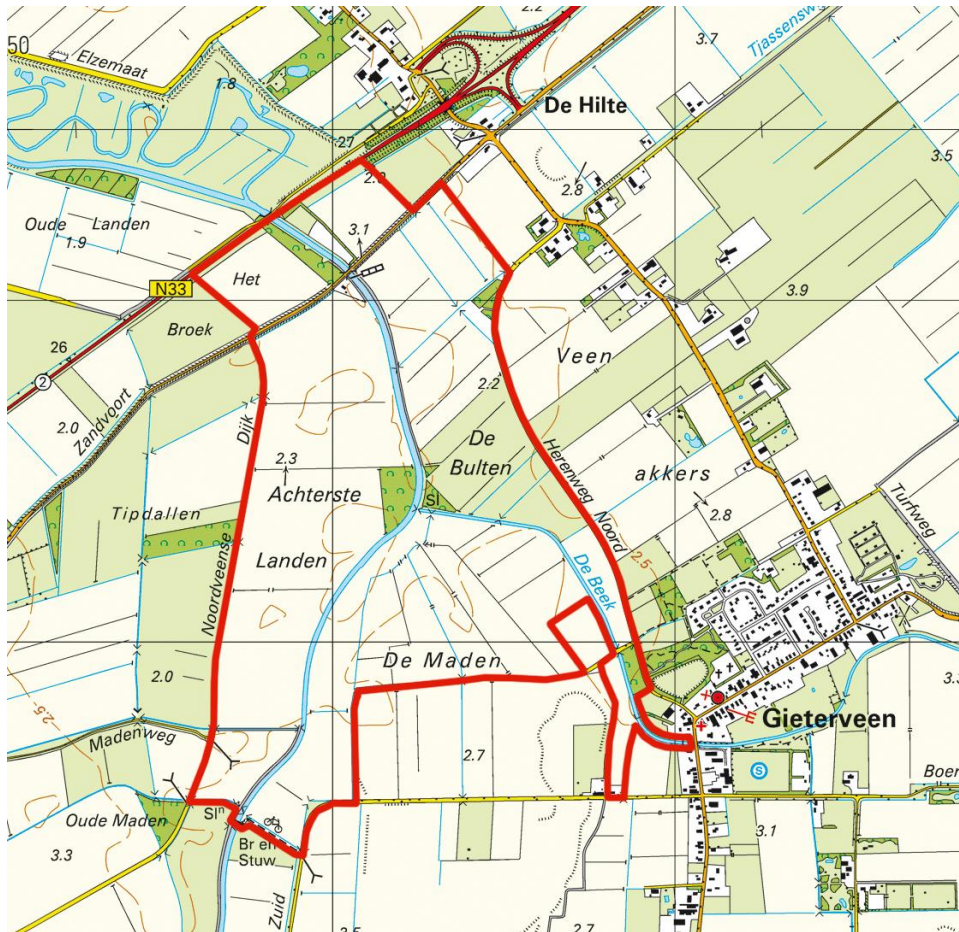
Waterschap Hunze en Aa's is voornemens de Hunze te ontwikkelen van een gekanaliseerde vaart naar een natuurlijke en meanderende Hunze. Benedenstrooms van de N33 is de Hunze reeds jaren geleden omgevormd. Het gebied direct bovenstrooms van de N33 behoort tot het plangebied Natuurontwikkeling Bonnerklap waar een inrichtingsplan, uitwerking water, voor is opgesteld (Grontmij, 2013).

Voor het aanpassen van de loop van de Hunze worden verschillende bestemmingsplannen opgesteld. Voorliggende waterparagraaf maakt onderdeel uit van het bestemmingsplan Bonnerklap. Hierin wordt specifiek aangegeven op welke wijze rekening gehouden wordt met relevante waterhuishoudkundige aspecten voor het deelgebied Bonnerklap.

Hermeandering Bonnerklap

Het gebied Bonnerklap is onderdeel van de middenloop van de laaglandbeek de Hunze. Het gebied is aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De Hunze zelf is in het verleden gekanaliseerd. In deelgebied Bonnerklap is nauwelijks sprake van een karakteristiek beekstelsel. De potenties voor herstel zijn hier echter groot. In de huidige situatie is het gebied als landbouwgebied in gebruik. De waterhuishouding is hierop afgestemd. Met het realiseren van deelgebied Bonnerklap kan de landschappelijke, ecologische en hydrologische samenhang tussen de bestaande beekgedeelten worden hersteld.

In het kader van het inrichtingsplan heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met waterschap Hunze en Aa's.

Figuur 1 Situering Plangebied

2 Hydrologische situatie plangebied

2.1 Huidige situatie

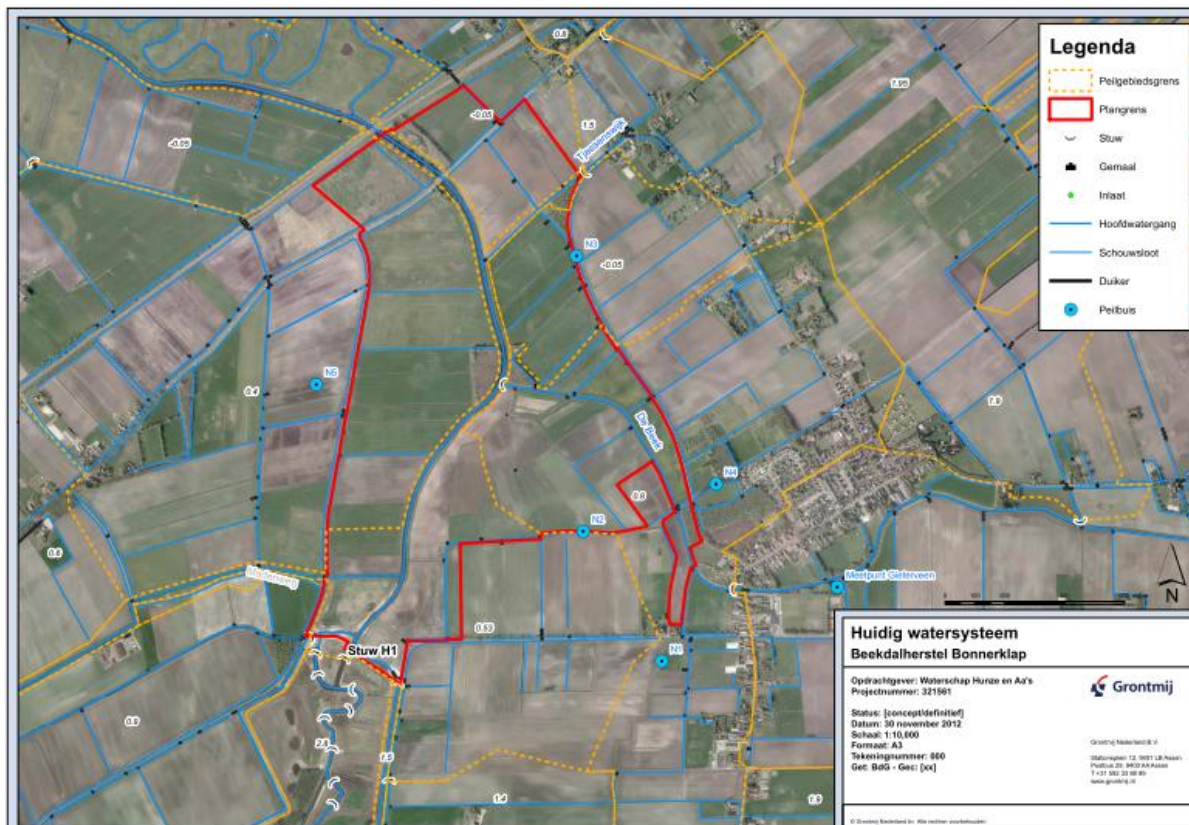
De Hunze is in het plangebied een onderdeel van de Eemskanaalboezem (NAP +0,53 m). Het is het uiteinde van de boezem en kent veelal iets hogere waterstanden door het lange traject tussen Zuidlaardermeer en Bonnerklap met daarin een aantal meanders en drempels in de hoofdloop.

Via verschillende hoofdwatgangen aan weerszijden van de Hunze stromen verschillende landbouwgebieden af op de Hunze. Binnen het plangebied liggen naast enkele hoofdwatgangen voornamelijk perceelstoppen die de ontwatering van de landbouwpercelen verzorgen. Het is niet bekend of in het gebied drainage voorkomt.

De streefpeilen in de winter bedragen NAP +0,53 m voor het boezemgebied, NAP +0,40 m voor Achterste Landen, NAP +0,80 m voor De Beek en circa NAP +0,15 m voor De Bulten. De drooglegging is overwegend groot in het gehele gebied. Alleen in het gebied langs de Beek komen kleine plekken voor met een drooglegging kleiner dan 0,80 m. Hier bevinden zich ook percelen met een beperkte drooglegging tussen de 0,8 en 1,2 m. Voor een uitgebreide beschrijving van de huidige oppervlaktewatersituatie wordt verwezen naar het inrichtingsplan, uitwerking water.

Door het voorkomen van een gevarieerde maaiveldhoogte en gevarieerde bodemopbouw (met lokaal voorkomen van ondiep veen) varieert de grondwaterstand tussen dicht aan maaiveld in natte perioden tot maximaal 150 cm beneden maaiveld in droge perioden. Voor een uitgebreide

beschrijving van de huidige grondwatersituatie wordt verwezen naar het inrichtingsplan, uitwerking water.

Figuur 2 huidige situatie

2.2 Toekomstige situatie

Het hoofdprincipe dat wordt toegepast op de Hunze in het plangebied is het terugbrengen van een aantal oorspronkelijke meanders waardoor de afvoer plaats vindt. Het schetsontwerp heeft de volgende kenmerken:

- brede natuurzone in de lengterichting van de Hunze en in de omgeving van De Beek;
- herstel middenloop Hunze en bovenloop De Beek;
- water vasthouden en vertraagd afvoeren;
- aanleg van vistrappen in De Beek;
- voorzuiveren van het water uit de RWZI in moerasjes;
- samenhang natuur en omgeving;
- versterken van de identiteit van het gebied;
- lage kades langs de gebiedsgrens;
- mogelijkheden voor wandelaars en kanoërs.

De Hunze

De huidige lengte van het Hunzetrace binnen het plangebied bedraagt circa 2,35 km. Door het aanleggen van een aantal meanders wordt dit traject verlengt. De nieuwe lengte bedraagt circa 3,5 km.

Het profiel van de Hunze wordt aangepast. De taludhellingen zullen in het traject variabel zijn. In de meanders zal een flauwer talud in de binnenzijde en een steiler talud aan de buitenzijde van de meander worden gerealiseerd. Op de rechtstanden is ook enige variatie in de taludhellingen

aanwezig in verband met de aanwezige maaiveldglooiingen langs de insteek. De bodemhoogten sluiten aan op de boven- en benedenstroomse bodemhoogten. Omdat op enkele plaatsen extra toevoer van water plaatsvindt, zal de bodembreedte over het traject breder worden verder stroomafwaarts.

De huidige genormaliseerde loop blijft daar waar de meanders buiten dit huidige profiel liggen in min of meer gedempte en/of verruigde vorm gehandhaafd. Deze vervult geen functie tijdens extreme afvoersituaties. Op enkele plekken wordt de afvoer van slenken uit de naastgelegen gebieden aangekoppeld op deze oude loop. Waar de meander afbuigt van de huidige loop wordt een dam aangebracht om de afvoer te leiden richting de meander.

De Beek

De Beek zal een beperkt meanderende loop krijgen. Het profiel wordt aangepast van een strak landbouwkundig profiel naar een profiel met een smalle bedding voor de lage afvoeren die breed uitloopt richting maaiveld voor de hogere afvoeren. De stuw bij het uitstroompunt in de Hunze wordt verwijderd. Het verhang richting stuw Gieterveen wordt opgevangen door het aanbrengen van een aantal drempels die vispasseerbaar zijn. De stuw Gieterveen wordt vispasseerbaar met een technische vistrap.

Omdat langs De Beek nog een aantal lage percelen resteren die niet betrokken kunnen worden in het inrichtingsplan is een afwateringsoplossing ontworpen. De afwatering van enkele nu vrij afwaterende gebieden rechtstreeks op De Beek worden hiervan losgekoppeld en toegevoegd aan bemalingsgebied De Bulten. De gebieden worden aangesloten op de grenswatergang aan de oostzijde van het plangebied die langs de Tjassenswijk loopt.

Het inrichtingsplan (schetsontwerp d.d. 1 juli 2013) is separaat aan de waterparagraaf toegevoegd.

3 Wateraspecten

De toekomstige situatie (schetsontwerp) dient aan een aantal hydrologische randvoorwaarden te voldoen, namelijk:

- de waterhuishoudkundige situatie voor de (landbouw-)gebieden buiten het plangebied mag niet mag verslechteren, en
- binnen het plangebied dient een voor de natuur zo gunstig mogelijke situatie te ontstaan.

De toekomstige situatie (schetsontwerp) mag geen negatieve effecten op de waterhuishoudkundige situatie (grond- en oppervlaktewater) hebben in de omliggende gebieden. Op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven voor de verschillende wateraspecten is in de volgende hoofdstukken beschreven.

Daarnaast draagt de toekomstige situatie bij aan de KRW- en WB21-opgave van de Hunze.

3.1 Waterveiligheid

Langs het plangebied worden kaden gerealiseerd ter afscheiding van het gebied en het voorkomen dat bij extreem hoog water vanuit de Hunze water in de parallelle sloten stroomt. De hoogte van de kade ligt 0,50 m boven de maximale waterstand (1998). De hoogte verloopt van NAP +2,50 m aan de noordzijde tot NAP +2,60 m aan de zuidzijde van het plangebied.

3.2 Wateroverlast

Eén van de belangrijkste randvoorwaarde is dat de waterhuishoudkundige situatie voor de (landbouw-) gebieden buiten het plangebied niet mag verslechteren. Waar noodzakelijk zijn aanpassingen doorgevoerd om negatieve effecten op de aangrenzende gebieden (wateroverlast) te voorkomen. Voor het toetsen van het schetsontwerp en eventueel benodigde maatregelen bij

normale en extreme afvoersituaties, is een hydraulisch rekenmodel gehanteerd. Voor de toelichting in detail wordt verwezen naar het inrichtingsplan, uitwerking water.

Op basis van droogleggingskaarten, in combinatie met de gemeten grondwaterstanden, is het effect op omliggende belangen landbouw en bebouwing in beeld gebracht. Binnen het plangebied is sprake van een aanzienlijke vernatting. De drooglegging neemt af met 0 tot 55 cm aan de noordzijde van het plangebied. In het ontwerp is voorzien om het maaiveld in een aantal gebieden te verlagen en een aantal slenken te graven. In deze gebieden wordt de drooglegging nog kleiner. Buiten het plangebied blijft de drooglegging grotendeels gelijk. Waar de drooglegging in het omliggende landbouwgebied gelijk blijft kan de kweldruk naar de sloten wel toenemen. Ook kan de grondwaterstandverhoging binnen het plangebied uitstralen naar de omgeving toe. Om dit tegen te gaan wordt over grote delen van de plangrens de watergang geherprofileerd, met als doel om dit extra water af te vangen.

In het meest zuidoostelijke hoekje van het plangebied is sprake van een afname van de drooglegging met 20 tot 35 cm. Dit betreft een klein gebiedje net achter de stuw van Gieterveen, dat onder direct invloed staat van de Beek. Verwachting is dat dit geen negatieve effecten heeft voor de hier liggende belangen. Wel wordt geadviseerd om de grondwaterstanden in dit gebied voor de zekerheid te gaan monitoren, met name bij de camping De Driesprong.

3.3 *Waterkwaliteit*

De waterkwaliteit van de Hunze zal als gevolg van de meander geen nadelige effecten ondervinden. De realisatie van flauwere extensief beheerde oevers met natuurlijke vegetatie draagt mogelijk bij aan een verbetering van de waterkwaliteit en komt tegemoet aan de KRW-doelstellingen (en WB21) voor de Hunze.

3.4 *Verdroging*

Er is geen sprake van verdroging als gevolg van de maatregelen.

3.5 *Beheer en onderhoud*

In overleg met waterschap Hunze en Aa's is het beheer en onderhoud afgestemd en is de bereikbaarheid van het nat profiel voor onderhoudsvoertuigen gewaarborgd.

3.6 *Vergunningen*

In het kader van de Waterwet dient een watervergunning (Keur) te worden aangevraagd voor het aanpassen van de waterhuishoudkundige situatie, zoals de aanleg van duikers en het eventueel graven van greppels/sloten.

4 **Juridische vertaling en advies**

Op 19 juni 2013 is het waterschap Hunze en Aa's geïnformeerd over het initiatief middels de Digitale Watertoets. Daarnaast heeft overleg plaats gevonden met het waterschap over het ontwerp in het kader van het inrichtingsplan Bonnerklap en de benodigde maatregelen die nodig zijn om een goede inrichting van het gebied te waarborgen en daarbij ook eventuele negatieve effecten op de omliggende functies te voorkomen. Op basis van informatie uit de Digitale Watertoets en het inrichtingsplan Bonnerklap is een concept waterparagraaf tot stand gekomen. Het waterschap en de gemeente Aa en Hunze zijn in de gelegenheid gesteld te reageren op de concept waterparagraaf.

Op 1 juli 2013 heeft het waterschap per brief formeel gereageerd op de watertoets aanvraag en de concept waterparagraaf. Het waterschap geeft aan erop te vertrouwen dat de maatregelen worden uitgevoerd conform het inrichtingsplan. Tevens gaat het waterschap er vanuit dat rekening wordt gehouden met de algemene uitgangspunten, zoals beschreven in de bijlage van de brief.